

Klaudia Śledzińska, Krzysztof Wielecki

Wstęp redaktorów tomu

Uniwersyteckie Czasopismo Socjologiczne nr 10, 7-8

2015

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

WSTĘP REDAKTORÓW TOMU**Socjologia na zakręcie cywilizacyjnej zmiany.
Fenomen propozycji teoretycznej Margaret S. Archer**

Katedra Myśli Społecznej Instytutu Socjologii Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego i Wydział Historii i Nauk Społecznych ma ambicje wprowadzenia do polskiej socjologii i innych nauk społecznych stanowiska realizmu krytycznego, a w szczególności teorii jego współtwórczyni (obok Roya Bhaskara) i jednej z najwybitniejszych postaci współczesnej socjologii, Margaret Scotford Archer. Realizm krytyczny jest konceptem filozoficznym. Podobnie jak brytyjska filozofia analityczna dała podstawę (choć może wbrew własnym intencjom) epistemologiczną, ontologiczną i aksjologiczną pod socjologię analityczną (różne jej paradygmaty), tak realizm krytyczny stał się fundamentem odmiennej socjologii. W Polsce, niestety, mało znanej.

Wydaje się, że nauki społeczne stoją na paradygmatycznym rozdrożu. Urok wielu konceptów zrodzonych jeszcze w latach 70. XX wieku blaknie. Niech nam będzie wolno wyrazić opinię, iż słusznie. Natomiast realizm krytyczny, którego początki w naukach społecznych sięgają tego samego dziesięciolecia, zdaje się nabierać znaczenia – przeszedł próbę czasu. Sądzymy, iż jest wielką nadzieją dla zdezorientowanych i zagubionych nauk społecznych, którą warto poważnie rozważyć. Tym bardziej nieobecność M. S. Archer w polskiej myśli społecznej, w tym, niestety, w socjologii także, martwi. Próbujemy, choć w skromnej mierze, wypełnić tę lukę.

Wyjątkiem w tej zasłonie milczenia jest wydana w 2013 r. przez Zakład Wydawniczy »Nomos«, w znakomitej serii Współczesnych Teorii Socjologicznych, książka „Człowieczeństwo. Problem sprawstwa” [Archer, 2013]. Wprowadzenia Adama Mrozowickiego oraz – osobne – Markiety Domeckiej, podobnie jak tłumaczenie Agaty Dziuban, można uznać za wzorowe i pionierskie w Polsce. Książka jest niewątpliwie bardzo ważnym dla dorobku M. S. Archer dziełem. Tyle że warto uznać ją za udany, ale zaledwie początek popularyzacji twórczości brytyjskiej socjolog w naszym kraju. Nasza publikacja otwiera całą serię tekstów M. S. Archer i o M. S. Archer – jeśli można coś obiecać w tym miejscu Europy, gdzie ważne inicjatywy z dziedziny humanistyki nie mogą liczyć na pomoc państwa i instytucji powołanych do jej wspierania.

W niniejszym wstępie nie będziemy wprowadzać do twórczości Margaret S. Archer, ani przedstawiać jej sylwetki naukowej. Czytelnicy będą mogli bowiem zaspokoić swoją ciekawość dzięki artykulowi samej autorki pt. „Morfogeneza – ramy wyjaśniające realizmu” oraz omówieniu dorobku i drogi naukowej brytyjskiej socjolog, pióra Doroty Leonarskiej.

W dniach 23–24 marca 2015 r. odbyła się konferencja naukowa pt. „Teoria Margaret S. Archer w czasach rozwarstwienia paradygmatycznego w naukach społecznych”, która zapoczątkowała cykl Wykładów Mistrzowskich w ramach Social Thought Master Courses. Social Thought Master Courses to propozycja szkoły mistrzowskiej, w ramach której będą odbywały się seminaria, wykłady, konferencje służące wymianie doświadczeń poznawczych i inspiracji między wybitnymi przedstawicielami myśli społecznej a osobami rozpoczynającymi swoje naukowe poszukiwania. Mamy nadzieję, że zaproponowane opracowanie wybranych aspektów teorii Margaret S. Archer przyczyni się nie tylko do popularyzacji twórczości tej wybitnej uczoney, ale stanie się także początkiem inspirującej debaty środowiska naukowego.

Redaktorzy pragną podziękować osobom, których pomocy przy niniejszej publikacji nie można przecenić: prof. Marii Sroczyńskiej, dr. Rafałowi Wiśniewskiemu i dr. Izabeli Bukalskiej

Klaudia Śledzińska i Krzysztof Wielecki